

Zienswijze op Ontwerp NPRD en PlanMER Defensie

Hierbij zend ik u namens HISWA-RECRON – de landelijke branchevereniging van landrecreatie en watersportondernemingen in Nederland – onze zienswijze naar aanleiding van het ontwerp van de beleidsvisie Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (hierna: “Ontwerp NPRD”) en de PlanMER, zoals die zijn aangeboden aan uw Tweede Kamer door de Staatssecretaris van Defensie.

Gedegen en transparant

Wij hebben het Ontwerp NPRD en de PlanMER bestudeerd en wij erkennen allereerst ook de noodzaak dat Defensie kan uitbreiden, gelet op de veranderende veiligheidssituatie in Europa. Ook zien wij dat Defensie gedurende het proces rond het tot stand komen van het Ontwerp NPRD en de PlanMER gedegen te werk is gegaan. Defensie lijkt bovendien ook getracht te hebben om zo transparant mogelijk te zijn over (a) de wijze van onderzoek, (b) de analyse die heeft plaatsgevonden, (c) de gesprekken met lokale overheden en (d) over de aanbevelingen (incl. voorkeurslocaties) die nu voorliggen.

Defensie erkent algemeen belang van recreatie

Ook hebben wij met genoeg gezien dat Defensie in haar onderzoek en afwegingen het algemeen belang van recreatie en toerisme nadrukkelijk erkent en dat belang ook heeft meegewogen in haar onderzoek en de uiteindelijke beoordeling. Zo is het goed te constateren dat de hinderbeleving (o.a. geluidshinder) en impact op recreatie o.a. ook nadrukkelijk is meegenomen in het perspectief ‘Woonomgeving’ (pag. 20, Deel B - Perspectieven en trechtering naar een Voorkeurspakket).

Wij zien dit o.a. ook terug daar waar Antea concludeert t.a.v. laagvlieggebieden dat de hinder op recreatie waarschijnlijk beperkt zal zijn (*citaat: “De hinder voor recreatie is naar verwachting beperkt. Onder andere doordat oefeningen met laagvliegen plaatsvinden op doordeweekse dagen, terwijl recreatie in het buitengebied zijn piek heeft in de weekenden en op feestdagen.”*; pag. 193, Deel B – ‘Perspectieven en trechtering naar een Voorkeurspakket’).

Tegelijkertijd wijzen we erop dat het toerisme – anders dan recreatie – zich niet beperkt tot weekenden en feestdagen. Op sommige plekken (waaronder de eilanden) gaat het inwoneraantal in het toeristenseizoen met een factor 3 of 4 omhoog, dus ook met hinder en overlast. Het is van belang dat Defensie in tijd en ruimte daar rekening mee zal houden.

Belang recreatie noodzaakt tot duidelijkere (strengere) voorwaarden!

Ook zijn wij van oordeel dat de hinder van 2.500 laagvliegers nog steeds aanzienlijk kan zijn voor recreatieondernemers als zij veelvuldig daarmee geconfronteerd worden en toevalligerwijs juist gevestigd zijn in een veel gebruikt gebied. Vandaar dat wij Defensie nadrukkelijk verzoeken om meer rekening te houden met de betreffende recreatieondernemers bij de invulling van de laagvliegers. Enkele van de door Antea voorgestelde maatregelen om hinder te beperken, onderschrijven wij van harte. Het gaat daarbij meer in het bijzonder om:

- Het aantal vliegers boven Natura 2000 gebieden beperken;
- Het (ruimtelijk) spreiden van de vluchten/vliegers over de gebieden en het daarmee voorkomen van ‘hot-sports’ qua gebruik;
- Waarborgen dat geen vaste routes worden gevolgd om gewinning te voorkomen;

- Communicatie (vooraf!) over waar wanneer gevlogen wordt;
- Per gebied bijhouden van een logboek over uitgevoerde vluchten (waar en wanneer);

Onze recreatieondernemers zijn voor hun levensonderhoud afhankelijk van de omgeving waarin zij gevestigd zijn en de recreanten die hen bezoeken. Een eventuele verstoring in het recreatiegenot van/door gasten is eenvoudiger te dragen, wanneer enkelen niet onevenredig hard worden geraakt ten opzichte van anderen. Daarbij komt dat zij een groot belang hechten aan communicatie door Defensie richting de ondernemers wiens bedrijfsvoering mogelijk geraakt kan worden door het laagvliegen.

Waar een agrarische ondernemer er belang bij kan hebben om tijdig zijn vee naar binnen te halen, zo heeft een recreatieondernemer er belang bij om een evenement of activiteit aan te kunnen passen, zodat gasten niet worden gehinderd door laagvliegende helikopters. Wij verzoeken Defensie daarom nadrukkelijk om zoveel mogelijk rekening te houden met de ondernemers die mogelijk geraakt kunnen worden door het laagvliegen door hier vooraf met betrokkenen over te communiceren. Met een logboek kan bovendien achteraf inzichtelijk worden gemaakt aan o.a. ons als branchevereniging, maar wellicht ook aan andere branches zoals LTO of de impact van laagvliegen ook inderdaad min of meer evenredig is verdeeld.

Wij wijzen hier nadrukkelijk op, nu Defensie overweegt dat voor laagvlieggebieden en het bijbehorende regime nog veel uitgewerkt moet worden; ook na vaststelling van een voorkeursalternatief en dat aanbevelingen hierbij kunnen worden betrokken. Wij houden ons bereid om met Defensie na te denken over de wijze waarop hierover met onze ondernemers gecommuniceerd zou kunnen worden. Daarbij begrijpen wij dat er ook rekening moet worden gehouden met de legitieme belangen van Defensie.

Wij doen daarom ook de aanbeveling aan Defensie om een budget op te nemen voor een bij voorkeur onafhankelijke partij (of bijvoorbeeld de desbetreffende provincie) die namens de omgeving en stakeholders meedenkt over optimaal recreatief/toeristisch medegebruik. Het vooraf adresseren van de mogelijke gevolgen en de communicatie daarover, verkleint de kans op overlast en vergroot het draagvlak richting Defensie onder de lokale ondernemers en bewoners.

Ook maken wij ons zorgen over de gevolgen voor recreatieondernemers die mogelijk willen uitbreiden in de nieuwe situatie. Indien hun onderneming gelegen is in een zone waarin Defensie ook actief is, is niet uit te sluiten dat Defensie ook inspraak zal hebben op de (on)mogelijkheden van de uitbreidingsplannen van ondernemers in relatie tot haar eigen defensieactiviteiten. Het baart ons zorgen of de organisatie van Defensie voldoende capaciteit en financiële middelen beschikbaar heeft gesteld om de planologische gevolgen van dergelijke uitbreidingsplannen zorgvuldig en binnen de daarvoor gestelde termijnen te beoordelen. Zo nodig dient Defensie daar aanvullende financiële middelen en capaciteit voor vrij te maken.

Beperk de te ruime omvang van laagvlieggebieden!

Wellicht ten overvloede geven wij ook aan dat de aangewezen laagvlieggebieden te ruim omschreven zijn. Defensie erkent ook zelf dat de randen nog nader gedetailleerd kunnen worden en dat delen daarvan nog kunnen worden afgesneden, bijvoorbeeld bij grotere bebouwingsconcentraties. Wij verzoeken om dit ook te doen en om daar ook nadrukkelijk recreatieve bebouwing bij te betrekken, zoals ook (terecht!) al is besloten om de 'koppen' van de Zeeuwse eilanden buiten de begrenzing te laten. Daarnaast wijzen wij erop dat er ook elders omvangrijke toeristische clusters zijn (o.a. op de Veluwe, Noord-Beveland, westelijk Zeeuws-Vlaanderen en het gebied rond Sint-Maartendijk). Graag treden we met de betreffende Provincies en Defensie nader in overleg om de overlast zoveel mogelijk te

beperken. De factoren 'tijd' (buiten seizoenen) en 'ruimte' (accent op oostelijk gelegen gebieden) kunnen hier vaak wellicht uitkomst bieden.

Huidig 'dubbelgebruik' is geen garantie voor de toekomst!

Daarnaast overweegt Defensie dat in de praktijk voor natuur-, recreatie- en stiltegebieden al zou gelden dat regelmatig al sprake is van 'dubbelgebruik' met Defensie. Voor zo ver dat al zo is, gaan wij ervan uit dat dit argument niet wordt gebruikt ter vergoelijking van de intensivering door Defensie van bestaand dubbelgebruik van een bepaald gebied. Ook bij bestaand 'dubbelgebruik' dienen steeds de belangen van o.a. recreatieondernemers te worden betrokken wanneer Defensie intensiever gebruik gaat maken van het betreffende gebied. Het enkele feit dat *huidig* dubbelgebruik samen zou gaan, is geen garantie dat dit bij een intensivering van dat dubbelgebruik door Defensie ook nog steeds het geval zou zijn.

Vermijd Defensieactiviteiten gedurende de pieken van het recreatie seizoen!

Tot slot willen wij Defensie nadrukkelijk nogmaals verzoeken om haar activiteiten en meer in het bijzonder het laagvliegen zoveel mogelijk te vermijden in de voor recreatieondernemers belangrijke perioden in het jaar, zoals het hoogseizoen, de meivakantie en de periode rond Pasen, Hemelvaartsdag en Pinksteren. Dit zijn de dagen dat recreanten buiten zijn en daarmee ook sterker gehinderd kunnen worden in hun recreatiegenot.

Wij zien de besluitvorming met vertrouwen tegemoet en zijn altijd bereid om over de eventuele invulling van maatregelen ter beperking van mogelijke hinder het gesprek met Defensie aan te gaan.

HISWA-RECRON, namens haar leden,

Geert Dijks

Directeur HISWA-RECRON